

**СЛОВНИК ТЕРМІНІВ,
ПОВ'ЯЗАНИХ З
ПОЛІТИКОЮ У СФЕРІ
ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я**

СЛОВНИК

ПСИХОСОЦІАЛЬНА ІНВАЛІДНІСТЬ

ермін, визнаний у всьому світі, який використовується в політичній роботі, зокрема Комітетом ООН з питань людей з інвалідністю, для опису досвіду людей з проблемами психічного здоров'я, що у взаємодії з різними соціальними бар'єрами можуть заважати їм повною мірою реалізовувати свої права як громадянам. Mental Health Europe (МНЕ) використовує цей термін у політичній (законодавчій) роботі для відображення людей, які відповідають цьому поняттю і перебувають під захистом Конвенції ООН про права людей з інвалідністю.

КОРИСТУВАЧ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я

стосується людей, які користуються послугами з охорони психічного здоров'я.

ДЕІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ

Процес розвитку послуг на рівні громади, що регулюється стандартами, заснованими на правах людини та орієнтованими на результат, з метою усунення потреби у використанні інституційного догляду. Див.: Спільні європейські рекомендації щодо переходу від інституційного догляду до догляду на рівні громади.

ДОГЛЯД НА РІВНІ ГРОМАДИ

Spektrum usług, które umożliwiają jednostkom życie
Спектр послуг, які дозволяють людям жити в громаді. Вона включає основні послуги, такі як житло, охорона здоров'я, освіта, працевлаштування, культура і дозвілля, які повинні бути доступні для всіх, незалежно від характеру проблем чи порушень, або рівня необхідної підтримки. (Див. Європейські рекомендації щодо переходу від інституційного догляду до догляду на рівні громади.

Див: [Спільні європейські рекомендації щодо переходу від інституційного догляду до догляду на рівні громади](#)

СЛОВНИК

НЕЗАЛЕЖНЕ ЖИТТЯ

Незалежне проживання - це право людей з інвалідністю або проблемами психічного здоров'я здійснювати контроль над власним життям, включаючи прийняття рішення про те, де жити, з ким і як жити. Цей вибір може бути забезпечений завдяки поєднанню адвокації, підтримки та адаптації середовища (наприклад, підвищення доступності житла чи транспорту).

DSM-V

Діагностичний і статистичний посібник з психічних розладів, п'яте видання. (DSM-5) - це оновлена версія 2013 року класифікації та діагностичного інструментарію Американської психіатричної асоціації (АРА), який використовується службами охорони здоров'я або фахівцями в галузі охорони здоров'я, включаючи психічне здоров'я в США та усьому світі. DSM-V - це діагностичний посібником, який твердо стоїть на позиціях біомедичного підходу до психічних розладів і тому є суперечливим у ширшому світі психічного здоров'я.

Див. позиційний документ МНЄ щодо DSM-V
<https://www.mhe-sme.org/statement-on-dsm-v/>

МКХ-11

Остання версія Міжнародної класифікації хвороб (МКХ), яка є стандартним діагностичним інструментом для епідеміології, управління охороною здоров'я та клінічних цілей. Вона включає аналіз загального стану здоров'я груп населення. Вона використовується для моніторингу захворюваності та профілактики хвороб та інших проблем зі здоров'ям (визначення ВОЗ). МКХ-11 була опублікована в червні 2018 року. У МОЗ виникли серйозні занепокоєння щодо процесу перегляду цієї класифікації та її значення для підходу до лікування психічних захворювань. Див. роботу МОЗ над переглядом МКХ-10 <https://www.mhe-sme.org/position-paper-on-the-revision-of-icd-10/>

СЛОВНИК

UNCRPD

розшифровується як Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, яка була прийнята в 2006 році і відкрита для підписання у 2007 році та ратифікована в Польщі у 2012 році. Це перший укомплетований трактат про права людини 21-го століття і є першою конвенцією про права людини, яка була відкрита для підписання організаціями регіональної інтеграції, такими як Європейський Союз (у 2010).

ОГЛЯД КПІ

Комітет з прав осіб з інвалідністю, створений відповідно до Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю. Комітет з прав людей з інвалідністю, створений Конвенцією ООН, відповідає за перевірку державних законів на відповідність Конвенції ООН. ЄС, як учасник Конвенції ООН, був включений до складу Комітету з прав людей з інвалідністю. ЄС, як сторона Конвенції ООН, був включений в огляд у вересні 2015 року завдяки конструктивному діалогу з Комітетом, в результаті чого було розроблено низку рекомендацій, відомих як Заклучні зауваження. Багато з цих рекомендацій є особливо важливими щодо прав людей з психосоціальною інвалідністю.

MAINSTREAMING

тобто впровадження психічного здоров'я в основний потік. Це можна визначити як систематичну реалізацію пріоритетів та потреб людей з проблемами психічного здоров'я в усі політики та загальні заходи, починаючи з етапу планування і закінчуючи впровадженням, моніторингом та оцінкою.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

часто використовується як політичний інструмент для підвищення обізнаності з певної теми (наприклад, майбутнє законодавство, нова Комісія ЄС, президентство або уряд). Складається з листа, адресованого інституціям ЄС, іншим органам або національним урядам, призначеного для публікації в засобах масової інформації. Відкриті листи можуть мати від одного до сотень підписантів, які демонструють підтримку.

СТГОВВННК

РЕГЛАМЕНТИ

це обов'язкові до виконання правові акти, прийняті Радою Європи. Регламенти повинні застосовуватися в повному обсязі на всій території ЄС. Приклад: Регламент Дублін II про прийом і розгляд заяв щодо надання притулку.

ДИРЕКТИВА

акт, що встановлює мету, якої повинні досягти всі країни ЄС. Однак окремі країни повинні розробити власні правила щодо того, як досягти поставленої мети. Приклад: Транскордонна директива ЄС про права пацієнтів у транскордонній охороні здоров'я.

ТРАНСПОЗИЦІЯ

процес, за допомогою якого держави-члени ЄС вводять в дію директиви шляхом прийняття відповідних імплементаційних заходів на національному рівні.

КОНСУЛЬТАЦІЇ

комітети Європейського парламенту можуть організувати консультації з експертами, якщо це вважається необхідним для їхньої роботи над певним питанням. Консультації також можуть бути організовані спільно двома або більше комітетами. Більшість комітетів організують регулярні консультації, оскільки вони дозволяють вислухати експертів та обговорити ключові питання.

ПАРЛАМЕНТСЬКА ДОПОВІДЬ

Парламентська доповідь підготовлює позицію Європейського парламенту. Вона складається з депутатом Європейського парламенту, обраним з відповідного парламентського комітету (так званій "доповідач"), і містить запропоновані поправки та пояснювальну заяву, що пояснює запропоновані зміни.

СТГОВВННК

КОМПЕТЕНЦІЇ

установчі договори Європейського Союзу (ЄС) визначають розподіл повноважень між ЄС та його державами-членами. Існує три основні типи повноважень: виключні повноваження, спільні повноваження та допоміжні повноваження.

ПРОПОЗИЦІЯ

У стандартній процедурі прийняття рішень щодо більшості політик ЄС Комісія Європейського Парламенту та Ради Європи подає пропозицію щодо конкретного законодавчого акту до Європейського Парламенту та Ради Європи.

ПИСЬМОВА ЗАЯВА

Письмова заява - це текст обсягом не більше 200 слів, що стосується виключно питань, які належать до компетенції Європейського Союзу. Однак ці декларації не є обов'язковими для Європейського Парламенту. Тому вони не можуть розглядатися як юридичний акт Парламенту, що представляє його позицію, а лише позицію його авторів та підписантів.

ГРОМАДЯНСЬКИЙ ДІАЛОГ

Групи громадянського діалогу підтримують Комісію та допомагають вести регулярний діалог з усіх питань, що стосуються конкретних сфер політики (напр. соціальна політика, зайнятість та соціальні питання, міграція тощо).

СПІВТВОРЧІСТЬ

Співтворчість - це робоча практика, що охоплює всіх користувачів послуг та організації, де всі зацікавлені сторони постійно беруть участь у розробці, розвитку та наданні послуг, політиці чи діяльності.

СЛОВОВНИК

ЕКСПЕРТНА ГРУПА

Експертні групи є консультативними органами, які консультують Комісію з питань підготовки законодавчих пропозицій та політичних ініціатив, імплементації законодавства, програм та існуючих політик Союзу, а також підготовки делегованих актів.

**ВВАЖАЄТЕ, ЩО НАМ БРАКУЄ
ВАЖЛИВОГО СЛОГАНУ?
НАПИШІТЬ НАМ!**

HUMANFOUNDATIONEU
FUNDACJA CZŁOWIEK

WWW.HUMAN-FOUNDATION.EU

Fundacja
CZŁOWIEK
www.human-foundation.eu

ЦЕЙ ПРОЕКТ БУВ ПІДТРИМАНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ПРОГРАМОЮ З ІНТЕГРАЦІЇ ТА МІГРАЦІЇ (ЕРІМ), СПІЛЬНОЮ ІНІЦІАТИВОЮ МЕРЕЖІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ФОНДІВ З ІНТЕГРАЦІЇ ТА МІГРАЦІЇ (ЕРІМ), СПІЛЬНОЇ ІНІЦІАТИВИ МЕРЕЖІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ФОНДІВ (НЕФ). МЕРЕЖА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ФОНДІВ (НЕФ). ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРОЕКТ НЕСЕ ОРГАНІЗАТОР(И), А ЙОГО ЗМІСТ НЕ ОБОВ'ЯЗКОВО ВІДОБРАЖАЄ ПОЗИЦІЮ ЕРІМ, НЕФ АБО ФОНДІВ-ПАРТНЕРІВ ЕРІМ.